

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamiseksi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla

Lakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamiseksi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla (HE 168/2016 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava lakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Päivi Kantanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallintoneuvos Vesa-Pekka Nuotio, korkein hallinto-oikeus

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- Suomen Perimistoimistojen Liitto ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotuksella jatketaan muutoksenhakusäännösten kehittämistä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla. Tavoitteena on, ettei hallintoasioiden muutoksenhakusääntelyssä ole perusteettomia eroja erilaisten hallintoasioiden välillä. Tämä tarkoittaisi käytännössä oikaisuvaatimuksen ja valitusluvan käyttöalan laajentamista uusiin asiaryhmiin.

Talousvaliokunta pitää perusteltuna siirtää hallintoasioiden muutoksenhaun painopistettä mahdollisimman varhaiseen asian käsittelyvaiheeseen. Tällä voidaan lyhentää muutoksenhaun kokonaiskestoja ja parantaa hallintotuomioistuinten toimintaedellytyksiä. Uudistusten tavoite toteutuu osaltaan myös hallitusohjelman linjausta säädösten sujuvoittamisesta. Talousvaliokunta on arvioinut ehdotusta toimialansa näkökulmasta.

Valiokunnan lausunto TaVL 39/2016 vp

Ehdotuksessa esitettäisiin laajennettavaksi oikaisuvaatimusjärjestelmän käyttöalaa uusiin asiarhyhmiin. Oikaisuvaatimus lisättäisiin tässä yhteydessä kolmeen lakiin: kauppakamarilakiin, perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annettuun lakiin ja merimiesten vuosilomalakiin.

Valituslupajärjestelmä esitetään lisättäväksi kymmeneen lakiin. Nämä ovat jalometallituotteista annettu laki, kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeestä annettu laki, perintätoimintoiminnan luvanvaraisuudesta annettu laki, majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annettu laki, tilaajavastuulaki, merimiesten vuosilomalaki, patentti- ja rekisterihallituksesta annettu laki, työsopimuslaki, laki työntekijöiden lähettämisestä sekä vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annettu laki.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että vaikka tavoitteena on yhtenäistää valituslupajärjestelmää, tavoite toteutuu nyt käsiteltävänä olevan ehdotuksen kautta vain osittain, koska lukuisien työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan lakien osalta kysymys jää arvioitavaksi tulevassa erillisvalmistelussa. Lähtökohta, jonka mukaan hallituksen esitykseen on otettu sellainen lainsäädäntö, jonka osalta muuta erillisvalmistelua ei ole parhaillaan käynnissä tai suunnitteilla, on sinänsä johdonmukainen. Talousvaliokunta kiinnittää kuitenkin tässä yhteydessä huomiota hallituksen esityksen yleisperustelujen virheelliseen toteamukseen, jonka mukaan valituslupaa edellytettäisiin jo tällä hetkellä esimerkiksi kilpailuasioissa tai julkisia hankintoja koskevilla asioissa valitettaessa markkinaoikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Vaikka valituslupajärjestelmän käyttöönottoa on yleisesti pidetty perusteltuna ja tarpeellisena, valiokunnan saamissa lausunnoissa on esitetty jossain määrin toisistaan poikkeavia käsityksiä sen soveltuvuudesta tiettyihin ehdotusten piiriin kuuluviin asiarhyhmiin. Esimerkiksi perintätoiminnan osalta on esitetty arvio, jonka mukaan varoitus ja toimiluvan peruuttaminen ovat merkitykseltään sellaisia toimia, ettei niihin tulisi soveltaa valituslupamenettelyä. Toisaalta esimerkiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnan osalta on esitetty arvio, että uudistamistarpeita tulee arvioida myös käsittelyaikojen ja oikeuskäsittelyjen ruuhkautumisen näkökulmasta. Talousvaliokunta korostaa, että muutoksenhaun moniportaisuus ei aina lisää oikeusturvaa, mutta saattaa sen sijaan pidentää kohtuuttomasti asian käsittelyn kokonaiskestoa. Lisäksi korkein hallinto-oikeus tutkii myös valituslupajärjestelmän piiriin kuuluvissa asioissa, onko asiassa ennakkopäätöksen tarvetta, ilmeistä virhettä tai muuta valitusluvan myöntämisen perustetta. Talousvaliokunta ei pidä nyt ehdotettua sääntelyä asianosaisten oikeusturvan näkökulmasta lähtökohdiltaan ongelmallisena.

Hallituksen ehdotus ei kaikilta osin seuraa sitä lähtökohtaa, että oikaisuvaatimusmenettelyn käyttö ja valituslupa muodostaisivat kokonaisuuden ja soveltuisivat johdonmukaisesti samoihin asiarhyhmiin. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että ehdotukseen sisältyvän vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetun lain mukaisiin akkreditoinnin hyväksymistä koskeviin päätöksiin ei ole sisällytetty oikaisuvaatimusmenettelyä. Ehdotuksessa on perusteltu ratkaisua sillä, että oikaisuvaatimusmenettelyä ei ole ehdotettu myöskään tuotelainsäädäntöön. Ehdotuksen perustelut ovat kuitenkin näiltä osin melko niukat, ja talousvaliokunta pitää tarpeellisena harkita, olisiko akkreditointia koskevat päätökset syytä sisällyttää oikaisuvaatimuksen piiriin.

Talousvaliokunta painottaa, että oikaisuvaatimus- ja valituslupajärjestelmää tulisi soveltaa sektori-kohtaisessa lainsäädännössä johdonmukaisesti, vaikka asia edellyttääkin viime kädessä asiarhy-

Valiokunnan lausunto TaVL 39/2016 vp

mäkohtaista tarkastelua. Talousvaliokunta kiinnittää samalla yleisesti huomiota tarpeeseen uudistaa ja sujuvoittaa sektorilainsäädäntöä, kuten majoitus- ja ravitsemistoimintaa koskevaa lakia. Näin voidaan parhaiten edistää oikeusturvaa, vähentää muutoksenhakutarvetta ja estää muutoksenhakujärjestelmän ruuhkautuminen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Talousvaliokunta esittää,

että lakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 26.10.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Mika Lintilä kesk (osittain)
jäsen Markus Lohi kesk (osittain)
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas (osittain)
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen